

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S.Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	21-11-2022	Doorkiesnummer +31 235143032 neeskenss@noord-holland.nl
Commissie NLG		
Datum commissievergadering	24-10-2022	
Onderwerp: Voordracht Programma Natuurnetwerk 2023		1 november 2022 1 11

Advies commissie NLG:

de voordracht Programma Natuurnetwerk 2023 als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 21 november 2022.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 24 oktober 2022:

11.a Programma Natuurnetwerk 2023

Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de voortgang en programmering van het Natuurnetwerk Nederland (PNN). Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de verschillende gebieden en deelgebieden. PNN is een groeidocument. Ook andere opgaven krijgen de komende jaren een plek in dit PNN. Dit wordt jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. Het advies van de commissie Natuur, Landbouw & Gezondheid zal in de vorm van het verslag aan PS worden toegezonden voor de Provinciale Statenvergadering van 14 november.

Eerste termijn commissie

De heer **Köhler** (JA21) complimenteert met de lay-out en toegankelijkheid van het rapport.

De meeste gebieden hebben geen stikstofdiagram in het rapport, wat zou betekenen dat er vooralsnog geen stikstofopgave in het betreffende gebied is. De spreker is van mening dat dit aan de versnipperde aanpak ligt. Dit is ook de grootste kritiek van JA21 op de gebiedsgerichte aanpak: een versnipperde NNN en de Natura2000 naar de provincies en die versnipperen weer door. De gevolgen: hoe meer het totale Natura2000-gebied versnipperd is, hoe meer vierkante kilometers Nederland wordt ingenomen door bufferstroken. Die versnippering is enorm. Meer dan de helft van de stikstof overbelaste Natura2000-gebieden is kleiner dan tien vierkante kilometer, een afmeting waarbij de bufferstrook groter is dan het gebied zelf. Als de 75 kleinste Natura2000-gebieden geschrapt zouden worden, verliest minder dan vierhonderd vierkante kilometer Nederland de beschermde status. Dan zou er ruim duizend vierkante

kilometer bufferstrook vrijkomen uit de stikstoflockdown. Als alle Natura2000-gebieden kleiner dan twintig vierkante kilometer worden geschraapt, voldoet de provincie automatisch aan de eis in de stikstofplannen van minister Van der Wal dat in 2030 nog maar in een kwart van de stikstof overbelaste Natura2000-gebieden meer stikstof mag neerslaan dan de kritische depositiewaarde. Dit gedachtenexperimenten. Natura2000-gebieden schrappen is niet zo makkelijk. De spreker werkt dit nog uit. Zeker is wel, zo geeft hij aan, dat een integrale aanpak beter mogelijk is. hierbij refereert de spreker aan de stevige kritiek van de provincie Utrecht op de Noord-Hollandse Veenweide Strategie.

De spreker is van mening dat het stuk vol met goede bedoelingen staat, maar dat het realiteitsgehalte nul is. Nergens is een verantwoording terug te vinden naar het Uitvoeringsprogramma Natuur van 2021–2023.

In dit uitvoeringsprogramma wordt bijvoorbeeld over zo'n tien verschillende potjes circa € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak van invasieve exoten. In het uitvoeringsprogramma is de invasieve exoot echter min of meer synoniem aan de Japanse duizendknoop. In de Eilandspolder staat deze bijvoorbeeld op particulier grondbezit en dat is de reden waarom de provincie deze niet aan kan pakken. Invasieve exoten vormen de grootste bedreiging voor het ecosysteem en de biodiversiteit. In het voorliggende plan worden ze nu zeven keer genoemd. In Laag Holland is het zelfs een van de lastigste en kostbaarste te bestrijden fenomenen.

In het Uitvoeringsplan 2021–2023 wordt de rivierkreeft bijvoorbeeld maar één keer genoemd. Die kreeft is de grootste bedreiging van de diversiteit in de binnenwateren. Voor de dijken is de rivierkreeft wellicht een nog grotere bedreiging dan de muskusrat. De spreker dringt er bij GS op aan dat er een provinciaal, maar liever nog een nationaal, actieplan komt voor de bestrijding van invasieve exoten naast deze versnipperde programma 's. Zolang dit niet gebeurt, blijft de provincie achter de feiten aanlopen.

De heer **Hollebeek** (PvdD) stelt de volgende drie punten aan de orde:

- In het coalitieakkoord heeft GS de ambitie uitgesproken 3000 hectare NNN te willen realiseren. Deze ambitie is inmiddels bijgesteld naar 1750 hectare. Hiervan is 1200 hectare gerealiseerd. Is GS voornemens de resterende 550 hectare tijdens deze coalitieperiode nog te realiseren? Er is circa duizend hectare oranje gebied in eigendom van provincie of natuurorganisaties, maar dit is nog niet ingericht. Wat is de belemmering waardoor deze inrichting er nog niet van is gekomen? Wat gaat GS daaraan doen? Bij de realisatie van NN is veel ingezet op agrarisch natuurbeheer, waarbij het agrarisch belang vooropstaat. Subsidies daarvoor lopen in 2027 af. Ziet GS mogelijkheden om dit geleidelijk af te bouwen. De Partij voor de Dieren overweegt een motie hierover.
- Een coalitie van partijen, waaronder de provincies verenigd in de Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel, heeft op verzoek van de overheid het Aanvalsplan Landschapselementen opgesteld. Het plan zet in op 10% gebiedseigen groenblauwe dooradering van het landelijk gebied middels gebiedseigen landschapselementen. De uitwerking wordt vastgesteld in afspraken rond het NPLG, maar waarom wordt daarop gewacht? Partij voor de Dieren mist dit aanvalsplan in het PNN. Sterker nog, er is geen enkel landschapselement opgenomen. Dat bevreedt de Partij voor de Dieren als het over inrichting en natuur gaat. Waarom is er niet geanticipeerd op het Aanvalsplan Landschapselementen in het PNN? Worden deze alsnog toegevoegd? Zo nee, wat is hiervan de reden? Zo ja, op welke manier. Ook hierover overweegt de Partij voor de Dieren een motie in te dienen.
- De motie 'Bomen voor klimaat en stikstof', gesteund door onder andere GroenLinks, D66, PvdA, CDA, SP, ChristenUnie, DENK en door Partij voor de Dieren ingediend, vroeg om kansen voor klimaatbossen

met locaties in beeld te brengen. Deze mogelijke locaties zijn echt van belang. GS gaat namelijk uit van initiatief van onderop, maar als er zo'n initiatief komt, zoals het voedselbos in Bergen, krijgt de initiatiefnemer vaak nul op het rekest. Het zou dan namelijk niet in het landschap passen. Het lijkt de spreker niet de geijkte weg om een motie in te dienen om een motie uit te voeren. Daarom wil Partij voor de Dieren de gedeputeerde vragen om nog voor de komende verkiezingen met locaties te komen waar dit soort initiatieven wel welkom zijn. Welke bijdrage gaat de provincie leveren aan de 37.000 hectare nieuw bos landelijk in 2030? Er is inmiddels 20 hectares gerealiseerd. Heeft GS een concreet doel gesteld in hectares? Wanneer wordt PS geïnformeerd over de voortgang van de Bossenstrategie?

De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat er al beleid is op het agrarisch natuurbeheer. Dit loopt uiterlijk in 2027 af. Er is een verlengingsoptie, daar waar er ook gewerkt wordt aan daadwerkelijke natuurrealisatie. Wat beoogt de Partij voor de Dieren met de afbouw of geleidelijkheid naar 2027 toe?

De heer **Hollebeek** (PvdD) is bang dat als in een keer in 2027 alles stil gezet wordt, dit een nogal harde klap zal worden. Volgens de spreker is het verstandiger om iets de afbouw meer geleidelijk te realiseren.

De bijdrage van statenlid **Cardol** (GL) komt voor een deel overeen met de bijdrage van Partij voor de Dieren.

GroenLinks betreurt het dat het kabinet op veel beleidsterreinen, en met name als het gaat om een gezonde toekomst, geen stap verder komt. Hierbij refereert de spreker aan het rapport Remkes, de vervolgstappen van het kabinet en de gevolgen voor het beleid in de provincies. Helaas treft deze vertragingstactiek ook de Veenweide Strategie en de realisatie van het Natuurnetwerk. Het PNN is op zich een mooi overzichtelijk stuk, maar de verpakking verhuult de inhoud een beetje. Er is gestart met een mooie, ambitieuze doelstelling, maar die is pas deels gerealiseerd. Hoe gaat de gedeputeerde de resterende 550 hectare nog deze periode realiseren? Welke voorwaarden gaat de gedeputeerde creëren om volgende colleges te helpen de einddoelstelling van 5600 hectare te halen?

Voor verbetering van de biodiversiteit zijn robuuste natuurgebieden en zones daaromheen met op de natuur afgestemde landbouw de eerste voorwaarden, maar verbindingzones waarlangs planten en dieren kunnen migreren, zijn ook belangrijk. Ook GroenLinks hamert regelmatig hamer op het herstel van landschapselementen en regelingen daarvoor. Op verschillende plekken in deze PNN staat dat er hiervoor een strategie en handelingskader nodig is. Wanneer kan Provinciale Staten die strategie en dat handelingskader voor de verbindingsopties tegemoet zien? Het zou mooi zijn als het mogelijk is deze voor het eind van deze statenperiode vast te kunnen stellen.

Op pagina 39 wordt melding gemaakt van een bedrijfsverplaatsing uit de Starnmeerpolder naar Bergen, waardoor ruimte is ontstaan voor schaalvergroting bij de blijvende boeren. Dit verontrust de spreker. De spreker pleit voor de inzet van vrijkomende grond voor extensivering in plaats van schaalvergroting. Kan de gedeputeerde hier uitleg over geven?

Is er iets bekend over de stikstofdruk van festivals, bijvoorbeeld in Het Twiske.

In het Aanvalsplan Grutto worden nieuwe gebieden toegevoegd. Is al bekend welke gebieden? Hoe nauw trekken de gedeputeerden Rommel en Zaal met elkaar op ten aanzien van de weidevogels? Het gaat namelijk om natuur en boerenland.

Aan de noordkant van het Naardermeer is een concreet burgerinitiatief voor een voedselbos. In het algemeen vraagt GroenLinks hoe dit soort nieuwe burgerinitiatieven een goede plek krijgen in de gebiedsgerichte aanpak? Krijgen zij voorrang vanuit de Voedselvisie om dat soort initiatieven te realiseren?

In het PNN staat dat de provinciale gronden van de verbinding Naardermeer naar het Gooimeer deels zijn ingericht als natuur, maar niet als zodanig worden beheerd (verpacht) en dat het begrenzen en functioneel inrichten nodig is voor het optimaal functioneren van de verbindingswoorden. Ook de voormalige golfbaan bij Naarden kan een rol spelen in die verbinding. De spreker vraagt om een update, ook in relatie tot de golfbaan.

Tot slot stelt de spreker de vraag hoe het staat met het Manpadslaangebied in Heemstede.

Mevrouw **Strens** (D66) complimenteert met het PNN. Het geeft een mooi overzicht van de verschillende gebieden en het is leesbaar en uitvoerig. Het is duidelijk hoeveel hectares nog moeten worden ingericht en nog moeten verworven. Ook de lijst met maatregelen geeft een volledig beeld. Echter, er wordt niet duidelijk aangegeven welke maatregelen of besluiten de komende periode nog genomen moeten worden om de restant opgaven en de bijgestelde doelstellingen te halen. Evenmin is op basis van dit stuk te beoordelen of de totale realisatie in uiterlijk 2027 haalbaar is. Welke aanvullende maatregelen zijn nodig om die doelstelling te halen? In dit kader noemt de spreker de Harger- en Pettemerpolder waar meer dan 20% van de totale NNN-opgave nog niet is ingericht. Er lopen ook geen projecten. Daarnaast is het realiseren van de restopgave hier mogelijk een uitdaging, omdat er tussen 2016 en 2018 al een gebiedsproces doorlopen is. Wat is het handelingsperspectief in deze polder? Het PNN moet zicht geven op de realisatie van de stikstofdoelstellingen. Behalve een weergave van de doelen en een heel grof stappenplan staat hierover niets in het document. De spreker is er niet gerust op dat op basis van deze informatie de provinciale (stikstof)ambities worden gehaald.

Over het document zelf vraagt de spreker wat er met het PNN gebeurt als later het PPLG komt. Wordt het PPLG dan een overkoepelend document waarin alle opgaves staan of blijft dit document met onder andere deelonderwerpen als NNN overeind?

In de voordracht is te lezen dat de Bossenstrategie vooral van onderaf wordt vormgegeven. Waarom kiest GS niet voor een wat actievere rol? D66 heeft daar de voorkeur voor, omdat er goede initiatieven zijn en ook mogelijkheden die nu die nu nog niet volledig worden benut.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) kan zich vinden in de bijdrage van JA21. De spreker ziet aan de ene kant een roep om natuurherstel, aan de andere kant wordt de natuur en het landschap gesaneerd. Hier is en wordt veel geld aan besteed. Dit stemt de fractie niet vrolijk.

Het standpunt van de PVV over stikstof is genoegzaam bekend.

De spreker geeft namens de fractie aan tegen de voordracht te zullen stemmen.

De heer **De Wit** (VVD) is niet ontevreden met de huidige stand van zaken ten opzichte van 3,5 jaar geleden, omdat met de ingezette NNN-realisatiestrategie veel meer focus is aangebracht. Ook werd gaandeweg duidelijk dat de praktijk weerbarstiger is dan de plannen op papier. Daar zijn gesprekken en soms ook onderhandelingen voor nodig, dat vraagt aanpassingen van bedrijven en andere partijen. In de afgelopen jaren zijn die gesprekken veel beter gevoerd. Dit is een goede manier om voortgang te blijven boeken.

De VVD ziet ook zeker aanknopingspunten dat de komende jaren wel degelijk het doel gehaald zou kunnen worden, alhoewel uit dit programma niet een alomvattende doorrekening blijkt dat dat ook echt daadwerkelijk haalbaar is. Maar gegeven de complexiteit van de individuele casuïstiek is het een wel haast onmogelijke opgave om dat te bereiken.

De spreker legt in zijn betoog de focus op twee onderdelen. De eerste betreft de financiën. Er is vastgesteld dat er vanaf 2025 financieel een probleem zal zijn. Daar wordt procesmatig een voorstel voor gedaan. De VVD uit haar zorg dat er mogelijk de komende jaren een bepaald commitment wordt aangegaan wat financiële gevolgen heeft en waar de provincie op dit moment niet de middelen voor heeft. Voorziet het college ook een dergelijk probleem? Zo ja, wat is het risico?

Er zijn veel kaartjes in dit document opgenomen. In het kader van communicatie en verwachtingsmanagement naar die betreffende regio's toe, in welke mate kan dit programma ook onderliggend gebruikt worden als communicatiestuk specifiek per gebied om bijvoorbeeld met gemeenten of met belangenorganisaties regionaal dat versnellingsgesprek op gang te kunnen krijgen?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) complimenteert met het overzichtelijke en leesbare stuk. Er zijn nog gebieden die veel meer aandacht vragen. Voorbeelden daarvan zijn het Alkmaardermeer, de Waterlinie en de Weidse Polders. En als daar het kaartje van de veenweidegebieden overheen gelegd worden, blijken sommige gebieden dubbel in de gevarenzone te verkeren. Daarom dringt de PvdA aan op een niet aflatende inzet vanuit de provincie om deze gebieden op niveau te brengen. Daarnaast is het de vraag hoe al deze plannen zich tot elkaar verhouden: zijn er prioriteringen; beïnvloedt het ene gebiedsproces de andere?

De Bossenstrategie komt er redelijk bekaaid vanaf in dit programma. Is het streven van de provincie zicht te richten op de 10% van alle bomen voor heel Nederland of moet het anders? Zou er dan niet een bomenmasterplan op provinciaal niveau moeten komen?

Er wordt in dit programma nog gerekend met de kritische depositiewaarden. De heer Remkes zou een alternatief willen bedenken voor die kritische depositiewaarde. Heeft de gedeputeerde daar ideeën over? Want de kritische depositiewaarden an sich als instrument staan klaarblijkelijk onder druk.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) kiest voor een positieve benadering door de focus te leggen op wat de provincie al heeft bereikt. De spreker benoemt dat 93% van het NNN inmiddels gerealiseerd is en er nog 7% te gaan is. Het gaat de goede kant op met biodiversiteit met de terugkeer van bijzondere soorten.

Het CDA blijft zich verzetten tegen de gedwongen uitkoop voor de realisatie van het NNN, want in Kennemerland Zuid is te zien dat dat tot enorme problemen leidt. GS heeft in het verleden toegezegd te kijken naar mogelijkheden om de doeltypen van een gebied aan te passen op haalbaarheid en mogelijkheden voor combinatie met huidig gebruik. Wat is de stand van zaken? Is het mogelijk om met die doeltypen te schuiven, zodat landeigenaren in Kennemerland Zuid verder kunnen, terwijl ze ook NNN

realiseren? Hoe verlopen de gesprekken? Het CDA is ook benieuwd of er inmiddels is nagedacht over werkwijzen voor het realiseren van het laatste deel van het NNN op een manier zonder dat de landeigenaren direct op de kast gejaagd worden. dit ziet het CDA vaak gebeuren. Is het mogelijk op zoek te gaan naar mogelijkheden om samen met eigenaren het NNN te realiseren? Is daar meer flexibiliteit mogelijk dan nu wordt toegepast?

Uit deze stukken blijkt dat de provincie € 500 miljoen aan reserves gaat inzetten om de laatste 7% van het NNN te realiseren. Het CDA maakt zich zorgen over het toekomstige beheer van al het NNN. Hoe gaat GS op lange termijn zeker stellen dat er voldoende geld is voor het goed uitvoeren van de beheertaken en dat het frequent langjarig beheer geborgd wordt?

De heer **Hollebeek** (PvdD) vraagt of mevrouw Koning ervan op de hoogte is dat een groot deel van die 93% reeds natuur was? En dat het niet zo'n prestatie is om natuur natuur te laten?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) beaamt dat een deel al heel lang natuur is. Tegelijkertijd wil de spreker een positieve boodschap brengen: er is al 93% NNN gerealiseerd.

Het CDA deelt de zorg ten aanzien van de versnippering en hoort daar graag de reactie op van de gedeputeerde.

De spreker pleit er tot slot voor voorzichtig om te gaan met kwelwater en verbrakking. Bij de behandeling van de Regionale Veenweiden Strategie zal de spreker op dit onderwerp terugkomen.

Mevrouw **Hoogendoorn-van der Marel** (ChristenUnie) heeft weinig opmerkingen over het mooi vormgegeven Programma Natuurnetwerk. In reactie op de oproep van JA21 om de invasieve exoten actief te bestrijden, geeft de ChristenUnie aan dat naast de Amerikaanse rivierkreeft ook de halsbandparkiet een steeds groter probleem aan het worden is.

Er is veel geld beschikbaar gesteld voor het ambitieuze plan voor PARK21 in de Haarlemmermeer in 2023. Wat is de visie van de provincie hierop, aangezien het plan inmiddels is afgeschaald en er nog maar een klein deel van de oorspronkelijke plannen zal worden uitgevoerd.

De laatste spreker in de eerste termijn is mevrouw De Groot van de SP. Zij heeft technische problemen in de online omgeving. Zij krijgt na de schorsing de gelegenheid voor haar bijdrage.

Schorsing van 14.15 uur tot 14.23 uur.

Mevrouw **De Groot** (SP) sluit zich ten aanzien van het vervolmaken van het Natuurnetwerk Nederland tot 2027 aan bij de vragen van de Partij voor de Dieren, GroenLinks en D66: wanneer kan Provinciale Staten vaststellen dat het gaat lukken om de laatste hectares NNN te realiseren? Bij het Aanvalsplan Landschapselementen sluit de SP zich graag aan bij de Partij voor de Dieren. Ten aanzien van de Bossenstrategie constateert de SP dat nog maar negen hectare NNN is gerealiseerd en voor het overige tien hectare. Dit is een groot probleem. Hoe wordt dit binnen en buiten het NNN opgelost? De realisatie buiten NNN schijnt niet de taakstelling van de provincie te zijn, maar het moet wel gebeuren.

In hoeverre heeft de stikstofproblematiek invloed op het realiseren van het NNN? Want hoe meer stikstof, hoe minder gemakkelijk het NNN gerealiseerd kan worden, stelt de spreker. Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan? Moeten er nog wel meer veehouderijen de mogelijkheid krijgen om uit te breiden in Noord-Holland, als de provincie hier een probleem heeft? Datzelfde geldt ook voor de industrie.

Gedeputeerde **Rommel** beantwoordt de vragen van de commissie in eerste termijn.

De gedeputeerde stelt voorop dat bij de realisatie van de NNN werkwijzen zijn opgesteld, omdat de provincie graag met de mensen in gesprek wil. Het is ook maatwerk. De brief van de minister van 10 juni met het kaartje zat en zit GS in de weg. Er vonden al goede overleggen plaats, maar mensen hebben naar aanleiding daarvan gezegd nog even af te willen wachten. Die ontwikkeling was niet voorzien.

Met name het wachten op de financiering heeft verschillende processen gestagneerd. Dat is terug te zien bij de PPLG, hoe de provincie omgaat met de gronden. Daarvoor is geld en goede maatregelen vanuit het Rijk nodig. Er wordt veel bij de provincie neergelegd vanuit het Rijk. Dat doet de provincie graag en goed. Alleen, als de provincie moet wachten op brieven – de planning is nu dat deze op 4 november komen – is het lastig om voortvarend te werk te gaan.

GS is de landschapselementen aan het uitwerken in het PPLG. Daarmee wordt aanvullend budget bij het Rijk aangevraagd.

De Bossenstrategie komt uiteindelijk in de PPLG terecht. Het PNN komt daar ook in terecht. Er is nu al 140 hectare waarvan GS kan zien dat het toegezegd wordt. Niet alles wordt van onderop aangevlogen. De gedeputeerde, maar ook de ambtenaren vanuit de provincie, kijken waar bomen gekapt gaan worden en in hoeverre de provincie kan meedenken meehelpen of dat ook in de buurt van de bomenkap kan plaatsvinden. Het is wel goed voor ogen te houden dat de Noord-Holland een weidevogelprovincie is. en waar een boom staat, zit geen weidevogel. Dat betekent dat de provincie daar voorzichtig mee om moet gaan.

GS krijgt wekelijks ongeveer twee aanvragen voor voedselbossen. Dat is altijd in bijzonder provinciaal landschap. Dat is het gebied wat Provinciale Staten zelf aangewezen heeft voor dat open landschap, voor het Aanvalsplan Grutto. Daar wil GS ook graag aan voldoen. Er wordt gekeken in de gebieden van West-Friesland, Laag Holland, Amstelland en Spaarnwoude.

Statenlid **Cardol** (GL) vraagt wat de gedeputeerde vervolgens doet met een initiatief voor een voedselbos? Kan er niet voor een aantal locaties van tevoren al aangegeven dat daar mogelijkheden zijn? Dit is een veel actievere houding dan alleen maar zeggen dat PS heeft besloten dat dit BPL is en het daar niet mogelijk is.

De heer **Hollebeek** (PvdD) vraagt of het altijd per se onmogelijk in BPL om een voedselbos aan te leggen. Het zou wellicht kunnen aansluiten bij de kernkwaliteiten van zo'n gebied.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat als het aansluit bij de kernkwaliteit van het gebied zal de gedeputeerde het verzoek niet afwijzen. De gedeputeerde geeft aan creatief mee te denken. Een voorbeeld zijn de herenboeren in Bergen. Zij wilden op hun wijze boeren en daar ook fruitbomen neerzetten. Daar heeft de provincie aan meegedacht en wordt ook gerealiseerd. De gedeputeerde stelt altijd de vraag of het

mogelijk is ergens fruitbomen neer te zetten, zodat ook de directe omgeving daarvan kan profiteren, op het moment er ergens bomen gerealiseerd gaan worden. Als het dan zo moet zijn dat daarvoor de BPL aangepast zou moeten worden, dan kom de gedeputeerde daar graag mee terug in de Staten.

Statenlid **Cardol** (GL) constateert enerzijds dat dit positief is, maar tegelijkertijd is het nog steeds reactief: er is eerst een burgerinitiatief waar vervolgens vanuit de provincie op wordt gereageerd. Is het ook mogelijk proactief te kijken waar dit soort ontwikkelingen mogelijk zijn en met name de actieve burgers hierop te wijzen?

De heer **Hollebeek** (PvdD) vult aan dat de motie uit 2019 expliciet vroeg om die locaties.

Gedeputeerde **Rommel** is en reactief bezig, maar de gedeputeerde heeft ook proactief gevraagd om bepaalde gebieden te onderzoeken. Het is tegelijkertijd niet mogelijk alle initiatiefnemers hierin te begeleiden, omdat daar onvoldoende capaciteit voor is.

De gedeputeerde geeft aan dat de genoemde 9 hectare nu 22 hectare is van de 140 hectare wat is toegezegd.

Voor de organisatie van een festival moet in het kader van de stikstofdruk een VMB-vergunning worden aangevraagd als daar veel stikstofuitstoot is. Het is de gedeputeerde niet bekend wat de stikstofdruk is.

De heer **Köhler** (JA21) geeft aan dat er te veel aandacht is voor de bestrijding van de Japanse duizendknoop. Deze strijd, net als de strijd tegen de rivierkreeft, is inmiddels verlopen. Maar er zijn nog veel andere invasieve exoten waar dat nog niet het geval is. Vandaar zijn pleidooi hier tijdig, en het liefst landelijk, maatregelen op te nemen.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de provincie beperkt is in de mogelijkheden. Het klopt dat de Amerikaanse rivierkreeft niet helemaal weg te krijgen is, maar de provincie heeft daar landelijk wel aandacht voor gevraagd. Er zijn methodes om de rivierkreeft te bestrijden. Samen met het Rijk is hier aandacht voor.

De heer **Köhler** (JA21) is bekend met deze bestrijdingsmethodes. Een effectieve methode met de inzet van ganzen, maar hier is de provincie op tegen.

Gedeputeerde **Rommel** zal navragen of de verbinding Naardermeer naar het Gooimeer wordt begrensd en zal hier in de commissie op terugkomen. De golfbaan Naarden is al ingericht als een natuurverbinding.

De Manpadslaan wordt in het gebied meegenomen. Het onderwerp staat nog op het netvlies van de gedeputeerde.

De provincie is in gesprek met de particulieren in de Harger- en Pettemerpolder. De grondeigenaren hebben naar aanleiding van het kaartje aangegeven de gesprekken stop te willen zetten. Daar heeft de gedeputeerde begrip voor. Maar de provincie gaat wel in overleg.

De stikstofdoelstellingen die in het PNN zitten worden gebruikt in de communicatie. Het staat ook op de website. Maar het PNN en de stikstofdoelstellingen zelf worden nu uitgewerkt. De gedeputeerde

complimenteert de ambtenaren voor hun harde werk op dit dossier. Het is een hele opgave. De provincie is nu drie jaar onderweg. Uiteindelijk komt het in de PPLG. De gedeputeerde verwacht dat die 24 gebieden nog meer samengevoegd zullen worden tot grotere gebieden. In sommige gebieden zit wel een stikstofgevoelig Natura2000-gebied, maar dan zit een gebied toch weer te ver daarvan af om echt een stikstofdoel te stellen.

De begroting is voor volgend jaar. De provincie is ook bezig om inzichtelijk te krijgen hoeveel middelen er dan nog nodig zijn. Daarnaast is er vanuit het Rijk € 50 miljoen toegezegd. De gedeputeerde hoopt dat er niet te veel eisen aan worden verbonden, want dat maakt de mogelijkheden weer meer beperkt.

De heer **De Wit** (VVD) vraagt of het risico bestaat dat de provincie een commitment aangaat zonder dat er financiële middelen ter beschikking staan.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat het afgeven van een commitment zonder dekking niet mogelijk is. De provincie gaat in gesprek met het Rijk over de ANLb en dat soort subsidiegelden, maar de provincie zal de komende tijd grote keuzes moeten maken en ook kijken waar het Rijk mee gaat komen. De provincie kan het niet allemaal zelf betalen. De gedeputeerde is van mening dat het zo zou moeten zijn dat er een ander soort perspectief voor de beheerders komt. Dus dat er niet gesproken wordt over subsidies, maar dat het een vorm van inkomen wordt. Er komt veel op de provincie af, er zal veel veranderen, maar iedereen is betrokken bij de transitie.

De gedeputeerde geeft nog aan met betrekking tot de kaartjes dat deze ondersteunend zijn in de gesprekken met onder andere de nieuwe besturen om te laten zien wat de opgave is en wat de provincie daarin doet.

Het alternatief van de KDW zijn de instandhoudingsdoelstellingen. De KDW is slechts een indicator. De provincie moet laten zien dat de natuur robuust genoeg is om zichzelf in stand te houden; dat is het doel. Dit wordt inzichtelijk gemaakt door meer te gaan meten, maar ook door te laten zien hoe een gebied er ecologische gezien voor staat en dat die maatregelen genomen worden om de natuur te herstellen.

In reactie op de 93%, zoals genoemd door het CDA, geeft de gedeputeerde aan dat de provincie al heel veel natuur gerealiseerd heeft, maar dat de opgave voor Noord-Holland iets groter is gemaakt dan wat het Rijk overgedragen heeft. In de PPLG komt de provincie terug op de laatste NNN die nog moet worden gerealiseerd.

De provincie zal bij het ministerie van LNV en ook bij Provinciale Staten om extra middelen vragen voor het beheer.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of, als het nog niet zeker is dat er voldoende geld is voor het beheer, de provincie wel doorgaat met de aanleg.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het Rijk de provincie heeft gevraagd hoe de provincie het NNN zal realiseren. De provincie heeft van het Rijk gelden ontvangen voor de realisatie. Over het beheer wordt nog gesproken met het Rijk.

De gedeputeerde heeft regelmatig gesproken met de wethouder (Sedee) over de realisatie van PARK21, ook in relatie met de Westeinde Scheg. Het zou mooi zijn als dat door zou lopen. Het project moet nog gerealiseerd worden. Er zijn geen middelen meer beschikbaar vanuit de provincie voor de Haarlemmermeer. Als gevolg van de inflatie krijgt dit plan een lagere ambitie. Maar ook daar is de provincie met de gemeente in overleg. Dit is overigens ook een plek waar de provincie onderzoekt of daar bossen gerealiseerd kunnen worden.

Mevrouw **Hoogendoorn-van der Marel** (ChristenUnie) vraagt of een deel van dat geld terugkomt of op de plank blijft liggen?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het de bedoeling is dat dat geld gebruikt wordt voor de realisatie van PARK21. Deze realisatie is onderwerp van gesprek met de gemeente Haarlemmermeer.

In antwoord op de vraag van de SP geeft de gedeputeerde aan dat de stikstofbrief helaas een negatieve impact heeft op de realisatie van NNN-gebieden.

Statenlid **Cardol** (GL) heeft nog enkele vragen die niet beantwoord zijn:

- Ten aanzien van het Aanvalsplan Grutto heeft de spreker gevraagd of de nieuwe gebieden inmiddels bekend zijn.
- Werken de gedeputeerden Landbouw en Natuur samen als het gaat over de uitvoering van het Aanvalsplan Grutto?

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat zij intensief samenwerkt met gedeputeerde Zaal op dit dossier.

Voor het Aanvalsplan Grutto wordt gekeken in de gebieden West-Friesland, Laag Holland, Amstelland en Spaarnwoude of het aanvalsplan daar uitgevoerd kan worden.

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft nog twee onbeantwoorde vragen:

- Er is 9 hectare bos gerealiseerd in het NNN. De gedeputeerde geeft aan dat er 22 hectare is gerealiseerd. Waar is dit?
- Hoeveel bossen moeten er buiten NNN gerealiseerd worden?

De **voorzitter** constateert dat dit nieuwe vragen zijn en inventariseert of er nog behoefte is aan een tweede termijn.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) heeft nog een onbeantwoorde vraag. De spreker vraagt de gedeputeerde te onderzoeken of er ongewenste gevolgen kleven aan de verbrakking.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat daar juist naar gekeken worden. In dit kader noemt de gedeputeerde Westzaan, waar dit onderzocht wordt, omdat daar nog niet heel veel over bekend is.

De gedeputeerde geeft aan dat er 9 hectare binnen het NNN is gerealiseerd. De overige 13 hectare is buiten het NNN. In totaal moet er 140 hectare worden gerealiseerd. Hoeveel daarvan buiten het NNN gerealiseerd moet worden, is de gedeputeerde niet bekend. De gedeputeerde komt hier op terug. Ook op de vraag waar de 22 hectare is gerealiseerd, komt de gedeputeerde schriftelijk terug.

De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Dit agendapunt zal worden als bespreekstuk worden geagendeerd voor de eerstvolgende Statenvergadering van 14 november 2022.